

Vázapár - ún. házassági vázák

Kerámia- és üveggyűjtemény

Leltári szám:	54.236.1-2
Gyár / műhely:	regéci porcelángyár
Készítés ideje:	1831
Készítés helye:	Telkibánya (Regéc)
Jelzés:	mindkét váza alján, a talapzatba benyomva: Regécz 1831
Anyag:	porcelán
Technika:	aranyozott; formába préselt; hideg festés; máz felett festett
Méretetek:	magasság: 22 cm átmérő: 14 cm talpátmérő: 8,2 cm legnagyobb szélesség: 16 cm

Az 1831-es évszámmal datált vázapár az 1825 körül alapított regéci porcelángyár legkorábbi ismert termékei közé tartozik.

Mindkét váza oldalain két-két képmező kapott helyet, s mindkét vázán ugyanaz a két, szerelmi tárgyú mitológiai jelenet látható. A vázák egyik oldalán Ámor és Psyché történetének az a mozzanata látható, amint a felhőn trónoló Jupiter megcsókolja Ámort, jelezve, hogy megbocsátja Ámornak korábbi kicsapongásait, s egyben jóváhagyását adja a szerelem istenének tervére, miszerint az istenek közé emelve halhatatlanná kívánja tenni rendkívüli szépségű, ám halandó kedvesét, a királylány Psychét, hogy vele egybekelve örök szerelemben élhessen az Olümposzon. (vö. Apuleius: *Az aranyzamár* VI.)

A vázák másik oldalán bukolikus hangulatú tájban ábrázolt pár látható. Alakjaik feltehetően ugyancsak egy istenség és egy földi halandó szerelmi történetét elevenítik meg. A kezében ivócsészével, kecskebakkal játszadozó puttók társaságában ábrázolt férfialak talán Bacchusszal, a földön heverő, kezében csörgődobot tartó nőalak pedig Ariadnéval, a krétai királylánnyal azonosítható. A mítosz szerint barangolásai során Bacchus Naxosz szigetén pillantotta meg Ariadnét, s a kíséretében érkező menádok dobszóval ébresztették fel álmából a királylányt. Bacchus nyomban szerelemre lobbant iránta, feleségül vette, s több gyermeke is született tőle. Ariadné halála után Bacchus leszállt érte az alvilágba, s az olümposzi istenek közé emelve halhatatlanná tette őt.

A vázapár képmezőin ábrázolt mitológiai jelenetek tehát az "égi és földi szerelem" platóni eredetű toposzát tematizálják, s egyben a szerelem halhatatlanságát hirdetik.

A *Jupiter megcsókolja Ámort*-jelenet ábrázolásához egy Raffaello-kompozíció szolgált előképül – minden bizonnyal metszetközvetítéssel (ld. pl. [itt](#)) –, nevezetesen a római Villa Farnesina *Loggia di Psyche* néven ismert termének azonos tárgyú freskómezője. Ugyanezt a Raffaello-kompozíciót követi néhány 1800 körüli bécsi porcelántárgy festett dekorációja is, ami arról tanúskodik, hogy a bécsi porcelán közvetlen hatással volt a regéci porcelángyár termékeire. A másik kompozíció feltételezhető metszetelőképe még meghatározásra vár.

Az ábrázolások szerelmi tematikája alapján feltételezhető, hogy a vázapár egy házasságkötés alkalmából készült – az egyik váza a férj, a másik a feleség számára – ezért a korábbi publikációk "házasságvázák" néven is említik azokat.

A regéci porcelángyár alapítója, Bretzenheim Ferdinánd (1801–1855) épp a vázák készítésének évében, 1831-ben nősült meg (felesége Felix Schwarzenberg herceg osztrák miniszterelnök húga, Schwarzenberg Karolina hercegnő volt), így az is valószínűsíthető, hogy a vázapár a gyáralapító számára, nászajándékként készült.

Irodalom

- Szerk.: Szilágyi András: The Early Products and Brief History of the Porcelain Factory of Regéc / Az első magyarországi porcelángyár. *Ars Decorativa* 28, 2012. Iparművészeti Múzeum, Budapest, 2012. - 75-92:80.

(Radványi Diána)

- Katona Imre: *Az első magyar porcelángyár (Telkibánya)*. Herman Ottó Múzeum, Miskolc, 1986. - 25.
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei*. Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 207. (téves ltsz.mal)
- Mihalik Sándor: Adatok a regéci porcelángyártás történetéhez. *A Művészettörténeti Dokumentációs Központ Évkönyve*, 1954-55. 1957. - 109-152:143.

